

Disability Distress Assessment Tool

Dansk udgave, 2013

Personens navn:

Fødselsdag: _____ **Køn:** _____

CPR nr.: _____

Dit navn: _____

Dato: _____

Navne på andre som hjalp med at udfylde dette skema:

UTILPASHEDS PROFIL

Opsummering af tegn og adfærd, når personen er veltilpas og utilpas

Udseende når VELTILPAS

Ansigt _____ Øjne _____

Tunge/kæbe _____

Hud _____

Udseende når UTILPAS

Ansigt _____ Øjne _____

Tunge/kæbe _____

Hud _____

Verbale udtryk når VELTILPAS

Lyde _____

Tale _____

Verbale udtryk når UTILPAS

Lyde _____

Tale _____

Vaner og særegne rutine når VELTILPAS

Vaner _____

Særegne rutiner _____

Komfortabel afstand _____

Vaner og særegne rutiner når UTILPAS

Vaner _____

Særegne rutiner _____

Komfortabel afstand _____

Kropsposition og observationer når VELTILPAS

Kropsposition _____

Observationer _____

Kropsposition og observationer når UTILPAS

Kropsposition _____

Observationer _____

Kendte udlødere af utilpashed (Skriv her enhver handling eller situation, der som regel skaber eller forværrer utilpashed)

Distress Assessment Tool

Giv dig venligst tid til at tænke over og observere personen i din omsorg, specielt personens udseende og adfærd, når personen er veltilpas og når personen er utilpas. Brug disse sider til at dokumentere dette.

Vi har opstillet nogle ord i hver sektion for at hjælpe dig med at beskrive tegn og adfærd. Du kan sætte en cirkel omkring det ord eller de ord, der bedst beskriver tegnene og adfærden, når personen er veltilpas og når personen er utilpas.

Din beskrivelse vil give et tydeligere billede af personens udtryk af utilpashed.

Kommunikationsniveau *

Personen er ikke i stand til at vise, hvad han/hun kan lide eller ikke kan lide		Niveau 0
Personen er i stand til at vise, når der er noget han/hun kan lide eller ikke kan lide		Niveau 1
Personen er i stand til at vise, at han/hun vil have mere, eller har fået nok af noget		Niveau 2
Personen er i stand til at vise forventning til det, han/hun kan lide eller ikke lide		Niveau 3
Personen kan kommunikere detalje, kvalificere, specificere og/ eller indikere meninger		Niveau 4

* Dette er tilpasset fra "Kidderminster Curriculum for Children and Adults with Profound Multiple Learning Difficulty" (Jones, 1994, National Portage Association)

ANSIGTSUDTRYK

Udseende

Information / instruktioner	Udseende når veltilpas	Udseende når utilpas
Markér ordene der bedst beskriver ansigtets udseende	Passiv Griner Smiler Rynker pande Grimasse Overrasket Bange Andet:	Passiv Griner Smiler Rynker pande Grimasse Overrasket Bange Andet:

Kæbe bevægelse

Information / instruktioner	Udseende når veltilpas	Udseende når utilpas
Markér ordene der bedst beskriver kæbe bevægelsen	Afslappet Savler Skærer tænder Bider Stiv Andet:	Afslappet Savler Skærer tænder Bider Stiv Andet:

Øjnenes udseende

Information / instruktioner	Udseende når veltilpas	Udseende når utilpas
Markér ordene der bedst beskriver udseendet	God øjenkontakt Begrænset øjenkontakt Lukkede øjne Undgår øjenkontakt Stirrer Søvnige øjne 'Smilende' Blinker Fraværende Tårer Udvidede pupiller Andet:	God øjenkontakt Begrænset øjenkontakt Lukkede øjne Undgår øjenkontakt Stirrer Søvnige øjne 'Smilende' Blinker Fraværende Tårer Udvidede pupiller Andet:

HUDEN UDSEENDE

Information / instruktioner	Udseende når veltilpas	Udseende når utilpas
Markér ordene der bedst beskriver udseendet	Normal Bleg Rødblusset Svedig Klam Andet:	Normal Bleg Rødblusset Svedig Klam Andet:

LYDLIGE UDTRYK (NB. Lydene som en person laver er ikke altid forbundet med deres følelser)

Information / instruktioner	Lyde når veltilpas	Lyde når utilpas
<p>Markér ordene der bedst beskriver lydende</p> <p>Skriv ord der almindeligvis bruges (Skriv dem som de lyder; 'tizz', 'eeiow', 'tetetetete'):</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>Styrke: høj medium lav</p> <p>Toneleje: høj medium lav</p> <p>Varighed: kort periodisk lang</p> <p>Beskrivelse af lyd / vokalisering</p> <p>Udbrud Jamrer Skriger Griner</p> <p>Sukker/stønner Råber Raller</p> <p>Andet:</p>	<p>Styrke: høj medium lav</p> <p>Toneleje: høj medium lav</p> <p>Varighed: kort periodisk lang</p> <p>Beskrivelse af lyd / vokalisering</p> <p>Udbrud Jamrer Skriger Griner</p> <p>Sukker/stønner Råber Raller</p> <p>Andet:</p>

TALE

Information / instruktioner	Ord når veltilpas	Ord når utilpas
<p>Skriv ord og sætninger personen almindeligvis bruger. Hvis ingen ord bruges, skriv da INGEN</p>		
<p>Markér ordene der bedst beskriver talen</p>	<p>Klar Stammer Sløret Uklar</p> <p>Mumler Hurtig Langsom</p> <p>Høj Blød Hvisken</p> <p>Andet, f.eks. banden</p>	<p>Klar Stammer Sløret Uklar</p> <p>Mumler Hurtig Langsom</p> <p>Høj Blød Hvisken</p> <p>Andet, f.eks. banden</p>

VANER OG SÆREGNE RUTINER

Information / instruktioner	Vaner og særegne rutiner når veltilpas	Vaner og særegne rutiner når utilpas
<p>Skriv vaner eller særegne rutiner ned, f.eks. "rokker når han sidder"</p>		
<p>Skriv nogen særlige trøste/tryghedsgivende ejendele eller legetøj som personen foretrækker</p>		
<p>Markér venligst de udsagn der bedst beskriver hvor tryk personen er ved at andre personer er fysisk tæt på</p>	<p>Tæt med fremmed person</p> <p>Tæt hvis kendt person</p> <p>Ingen må komme tæt på</p> <p>Trækker sig tilbage hvis rørt ved</p>	<p>Tæt med fremmed person</p> <p>Tæt hvis kendt person</p> <p>Ingen må komme tæt på</p> <p>Trækker sig tilbage hvis rørt ved</p>

KROSPPOSITION

Information / instruktioner	Kropspostion når veltilpas	Kropspostion når utilpas
<p>Markér ordene der bedst beskriver hvordan personen sidder og står</p>	<p>Normal Stift Slapt</p> <p>Rykvissammensunket Rastløst</p> <p>Anspændt I stand til at justere position</p> <p>Stille Læner sig til siden Svag hovedkontrol</p> <p>Gangstil: Normal / Unormal</p> <p>Andet:</p>	<p>Normal Stift Slapt</p> <p>Rykvissammensunket Rastløst</p> <p>Anspændt I stand til at justere position</p> <p>Stille Læner sig til siden Svag hovedkontrol</p> <p>Gangstil: Normal / Unormal</p> <p>Andet:</p>

KROPSOBSERVATIONER

Information / instruktioner	Observationer når veltilpas	Observationer når utilpas
<p>Bekrøv pulsen, åndedræt, søvn, appetit and normale spisemønstre f.eks. spiser meget hurtigt, tager lang tid om at spise hovedretten, spiser dessert hurtigt, 'kræsen'.</p>	<p>Puls:</p> <p>Åndedræt:</p> <p>Søvn:</p> <p>Appetit:</p> <p>Spisemønstre:</p>	<p>Puls:</p> <p>Åndedræt:</p> <p>Søvn:</p> <p>Appetit:</p> <p>Spisemønstre:</p>

DisDAT er

Beregnet til at hjælpe med at identificere tegn på utilpashed hos personer som har svært begrænsede kommunikationsevner.

Designet til at beskrive en persons sædvanlige tegn på tilpashed, således tegn på utilpashed kan identificeres mere præcist.

IKKE et scoringsredskab. Det dokumenterer hvad mange omsorgsgivere instinktivt har gjort i mange år, hvilket giver et udgangspunkt, hvortil selv minimale ændringer kan sammenlignes.

Kun det første skridt. Når utilpashed er blevet identificeret skal de sædvanlige kliniske beslutninger træffes af professionelle.

Beregnet til at hjælpe dig og personen under din omsorg. Det giver dig mere tiltro til de observationsevner du allerede har, hvilket vil give dig mere selvtillid, når du møder andre omsorgsgivere.

Hvornår skal man bruge DisDAT

Når teamet tror, at personen IKKE er utilpas

Brugen af DisDAT redskabet er valgfri, men det kan bruges til:

- et redskab til at vurdere udgangspunktet
- et redskab til overdragelse til andre teams

Når teamet tror, at personen ER utilpas

Hvis DisDAT allerede er blevet udfyldt kan redskabet bruges til at sammenligne de aktuelle tegn og adfærd med tidligere dokumenterede observationer. Redskabet bruges dermed som udgangspunktet til at observere forandringer.

Hvis DisDAT ikke er blevet udfyldt før:

- Når personen er velkendt, kan redskabet bruges til at dokumentere tidligere observeret adfærd og tegn på tilpashed og sammenligne disse med aktuelle observationer.
- Når personen er ukendt for en omsorgsgiver eller utilpasheden er ny, så kan DisDAT bruges til at dokumentere de aktuelle tegn og adfærd, der kan fungere som udgangspunkt til at registrere forandring.

Hvordan bruges DisDAT

- Observer personen** når han/hun er veltilpas og utilpas – dokumentér dette på de midterste sider. *Enhver* der drager omsorg for personen kan gøre dette.
- Observer konteksten** hvor utilpasheden opstår.
- Benyt 'klinisk tjekliste for utilpashed'** på denne side for at finde den mulige årsag.
- Behandl eller håndtér** den mest sandsynlige grund til utilpasheden.
- Registreringsarket** er et separat ark, som kan hjælpe dig hvis du vil se hvordan utilpasheden ændrer sig over tid.
- Målet er** en reduktion af hyppighed eller sværhedsgrad af adfærd og tegn der signalerer utilpashed.

Husk

- Man får mest information fra flere omsorgsgivere
- Vurderingsskemaet behøver ikke at blive udfyldt på én gang, det må gerne gøres over en periode.
- Revurdering er afgørende eftersom behovet kan ændre sig på grund af forbedringer eller forringelser.
- Utilpashed kan være emotionel, fysisk eller psykisk. Hvad der kan være en lille ting for en person, kan være stort for en anden.
- Hvis tegn bliver opdaget tidligt, kan passende tiltag sættes i gang for at undgå en krise.

Klinisk Tjekliste for Utilpashed

Brug denne for at få hjælp, til at finde årsagen til utilpasheden

Er det et nyt tegn eller en ny adfærd?

- **Gentages hastigst?**
Overvej: lundehindebetændelse (samtidigt som vejrtrækning).
Overvej: kolik (kommer og går med få minutters mellemrum).
Overvej: gentagne bevægelser på grund af kedsomhed eller angst.
- **Forbundet med vejrtrækning?**
Overvej: infektion, KOL, lungehindebetændelse, tumor.
- **Forværres eller udspringer af bevægelser?**
Overvej: bevægelses-relaterede smerter.
- **Relateret til spisning?**
Overvej: nægter at indtage mad på grund af sygdom, frygt eller depression.
Overvej: Nægter at indtage mad på grund af synkeproblemer.
Overvej: øvre maveproblemer (mundhygiejne, mavesår, fordøjelsesbesvær) eller mave problemer.
- **Relateret til en bestemt situation?**
Overvej: skræmmende eller smertefulde situationer.
- **Relateret til opkast?**
Overvej: grunde til kvalme og opkast.
- **Relateret til udskillelse (urin eller fæces)?**
Overvej: urinvejsproblemer (infektion, tilbageholdelse)
Overvej: maveproblem (diarré, forstoppelse)
- **Tilstede i en normal behagelig stilling eller situation?**
Overvej: angst, depression, smerter ved hvile (f.eks. kolik, nervesmerter), infektion, kvalme.

Hvis du har behov for hjælp eller yderligere informationer, om DisDAT så kontakt:
Lynn Gibson (+44) 1670 394 260
Dorothy Matthews (+44) 1670 394 808
Dr. Claud Regnard (+44) 191 285 0063 eller
e-mail claudregnard@stoswaldsuk.org

For yderligere information se
www.disdat.co.uk

Dansk oversættelse:
Socialstyrelsen, ViHS 2013

Læs mere

Regnard C, Matthews D, Gibson L, Clarke C, Watson B. Difficulties in identifying distress and its causes in people with severe communication problems. *International Journal of Palliative Nursing*, 2003, 9(3): 173-6.

Regnard C, Reynolds J, Watson B, Matthews D, Gibson L, Clarke C. Understanding distress in people with severe communication difficulties: developing and assessing the Disability Distress Assessment Tool (DisDAT). *J Intellectual Disability Res.* 2007; **51(4)**: 277-292.

**Utilpashed kan være skjult,
men er aldrig lydløst.**